

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

21-28 NİSAN ULUSAL EBELİK HAFTASI:

NİTELİKLİ ANNE VE ÇOCUK SAĞLIĞI HİZMETLERİ VE TOPLUM SAĞLIĞI İÇİN GÜÇLÜ BİRİNCİ BASAMAK VE GÜÇLÜ EBELİK HİZMETLERİ KADINLARIN VE TOPLUMUN NİTELİKLİ EBELİK HİZMETLERİNE ERİŞİM HAKKINI SAVUNMALIYIZ

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının içinde bulunduğu **21-28 Nisan haftası ülkemizde Ulusal Ebeler Haftası, 5 Mayıs ise Dünya Ebeler Günü** olarak kutlanmaktadır. Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM)'nin Uluslararası Ebeler Günü 2025 teması: “Ebeler: Her Krizde Kritik Önem Taşıyor” şeklinde ilan edildi. Ebeler, nitelikli erişilebilir doğum hizmetleri, doğum öncesi ve sonrası bakım başta olmak üzere anne-çocuk ve toplum sağlığını koruma ve geliştirmeye yönelik yürüttükleri kapsamlı sağlık hizmetleri ile sağlık ekibinin önemli bir üyesidir.

Ebeler Anne-Çocuk Sağlığı ve Toplum Sağlığı için Kritik Öneme Sahip

Bilimsel kanıtlar uluslararası standartlara göre eğitim almış, yetki sorumlulukları net şekilde yasal mevzuatlar ile tanımlanmış, başta birinci basamak hizmetleri olmak üzere sağlık sistemine entegre edilmiş ebeler sayesinde, anne ve çocuk ölümlerinin önemli kısmının (%64-67 oranlarında) önlenebileceğini göstermektedir. Ebeler ayrıca normal doğumun korunması ve olumlu bir doğum deneyimine katkı sağlamada da önemli rol oynamaktadır. Dünya genelinde ebeler temel cinsel sağlık, üreme sağlığı, anne, yeni doğan ve ergen sağlığı müdahalelerinin yaklaşık %90'ını sunmakta ve BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden “Sağlıklı Bireyler” ve “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” hedeflerine önemli katkılar sağlamaktadır.

Nitelikli Ebeler Hizmetlerine Erişim Hakkı ve Nitelikli Ebeler Hizmeti Sunma Hakkı

ICM'in yayınladığı “Kadınlar ve Ebeler için Haklar Bildirgesi” ne göre her kadın, doğum sırasında yetkin ve bağımsız bir ebelerden bakım alma hakkına sahiptir. Ebelerin de mesleki tanımları çerçevesinde sorumluluk alanlarına giren uygulamaları yerine getirme hakları vardır. Kadınların ve ebelerin ortak hakları ise kadınlar ve bebekler için yetkin ve özerk ebelerlik iş gücü, ulusal ebelerlik işgücü planlaması, ebelerliğin bağımsız profesyonel bir meslek olarak tanınması, güvenli çalışma ortamı ve tüm bunlar için gerekli politik düzenlemelerin yapılmasıdır. Sağlık İstatistikleri Yıllığı (SIY) 2023 verilerine göre ülkemizde 59.750 ebe vardır ve tamamına yakını (56.179 ebe) Sağlık Bakanlığı bünyesinde çalışmaktadır. Ebeler, doğum hizmetleri yanında gebe izlemi, doğum sonrası anne ve çocuk bakım ve izlemi, aile planlaması, emzirme danışmanlığı ve bağışıklama gibi bağımsız ebelerlik rollerini ağırlıklı olarak birinci basamak sağlık kurumlarında yerine getirmektedirler. Günümüzde birinci basamak sağlık hizmetleri Aile Sağlığı Merkezleri bünyesindeki Aile Hekimliği Birimlerinde sunulmaktadır. Türkiye'deki 8.163 Aile Sağlığı Merkezi bünyesinde 28.054 Aile Hekimliği Birimi (SIY, 2023) vardır. Aile Hekimliği Birimlerinde istihdam edilen ebe sayısı ise 11.667 ebe ile tüm ebelerin sadece %19,5'idir. Diğer bir deyişle beş ebelerden biri bu birimlerde çalışmaktadır. Yirmi yıl önce bu oran %53'tü. Yani her iki ebelerden biri birinci basamak kurumlarında çalışmaktaydı. Ebelerin birinci basamaktaki istihdamlarının azalması ve çalışma ortamı nedeni ile bağımsız rollerinin

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ

sınırlanması başta aile planlaması danışmanlığı, doğuma hazırlık eğitimleri ve ev ziyaretleri olmak üzere koruyucu anne-çocuk sağlığı hizmetlerini olumsuz etkilemektedir.

Sonuç ve Çağrı

Kadın sağlığı ve toplum sağlığı için nitelikli, erişilebilir ebelik hizmetleri ve ebelerin de dahil olduğu ekip ile güçlü, kapsayıcı ve bütüncül birinci basamak sağlık hizmetleri ve koruyucu sağlık hizmetlerini önceleyen bir hizmet politikası geliştirmek ülke önceliği olmalıdır.

Hep birlikte kadınların ve toplumun nitelikli ebelik hizmetlerine erişim hakkını savunmalıyız.

HASUDER Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve Üreme Sağlığı Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.

Kaynaklar:

- 1) Sattar, S. M. R. U., Akeredolu, O., Bogren, M., Erlandsson, K., & Borneskog, C. (2023). Facilitators influencing midwives to leadership positions in policy, education and practice: A systematic integrative literature review. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 38, 100917.
- 2) Renfrew MJ, McFadden A, Bastos MH, Campbell J, Channon AA, Cheung NF, et al. Midwifery and quality care: findings from a new evidence-informed framework for maternal and newborn care. *Lancet* 2014;384(9948):1129–45.
- 3) <https://t24.com.tr/haber/futbol-takimlarinin-aile-yili-ve-normal-dogum-pankartlar> kadınlar-ve-bunu-onerecek-olan-da-doktordur,1232383#google_vignette
- 4) The International Confederation of Midwives, Core Document, Bill of Rights for Women and Midwives, <https://internationalmidwives.org/resources/bill-of-rights-for-women-and-midwives/>
- 5) Yücel U, Ülkemizde Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Açısından Ebeliğin Tarihi, e - SAĞLIK Ebelik Dergisi, Cilt : IV, Sayı : 13, Ekim 2016
- 6) Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2023, <https://saglik.gov.tr/TR-107086/saglik-istatistikleri-yilligi-2023-yayinlanmistir.html>
- 7) Çiçeklioğlu M, Öcek Z, Yücel U. Özdemir Ö, Türk M, Taner Ş, Aile Hekimliği Birinci Basamak Sağlık Ortamını Nasıl Dönüştürdü? ISBN 978-605-5867-77-5 Birinci Baskı, Ekim 2013, Ankara Türk Tabipleri Birliği Yayınları